

O TIO MARCOS D' A PORTELA

Os mandamentos d'o MARCOS
f'ra d' airexa, son seis:
facer á todos xusticia,
non casarse con ninguen,
falar o gallego enxebre,
cumprir e' o que manda a ley,
loitar pol-o noso adianto
con autiasmo e con fé,
vestir calzós e monteira
peromnia sícula amen.

Teñen os pobos a gala
n-o seu linguaxe falar:
fálase chino n-a China,
portugués en Portugal,
catalán en Cataluña,
e n a Alemania, alemán,
sóilo os gallegosd' agora
hastra vergonza lles dá
falar a melosa e dulce
fala que falan seus país.

PÁRRAFEOS C'O POBO GALLEGO

Ano séntimo

Ourense 3 de Mayo de 1885

Parrafeo satenta e seis

A FESTA D' O TIO MARCOS.

I

Tiña que rezusitar en Ourense o sentemento rexional; tiñan por acó que brilar os primeiros lóstregos d' a rexeneracion gallega, xa fai anos saudada en ardentes cantigas pol-a rola de Galicia doña Rosalía de Castro, laudada pol-o imortal Añon, presentida pol-os nosos ilustres xenios, alentada en arroubadoras e tenras trobas pol-os nosos ispirados poetas. A voz de aviso tiña que partir d' a patria d' o crítico Feixoo, d' aquel xigante escorrentador d' as brétemas d' a ñon-rancia, que foi brillante sol, gloria lexítima e honra universal d' o sigro dazaoito; d' a patria d' o sabido autor d' a gramáteca gallega Saco e Arce, d' a terriña d' o ilustre humanista, filósofo e poeta Garcia Mosquera.

N-as orelas d' o Miño, e d' o Avia, d' o Sil e d' o Arnoya entr' os seus montes coroados de vides, n-as suas alboredas inzadas de paxarós piadeiras, n-as suas campias que amostan os mais feitizadores paisaxes, n-os seus vals cobertos de froles e sempre esprandorosos e recendentes, arde perene e vivo como si fose n-un altar n-o que se lle rendise culto o fogo d' o amor patrio, a fé d' a nosa raza a espranza d' o noso porvir.

Galicia non morrerá namentres que latexe un corazón que deprendese á amar n-estas frondentes ribeiras, qu' escomezase á sentir baixo estes ceos cheos de luz e e' os recordos que fan espaxados n-os seus ruinosos mosteiros, n-as suas brancas eirexas, n-as suas solitarias ermidas, n-os seus vellos pazos, n-os seus castelos en esqueleto que non se desfan por alcontrarse contidos pol-a edra, n os seus castiñeiros seculares, n-os seus poéticos cruceiros de pedra e n-as esmorecidas cruces de pau que n-as encrucilladas d' o camiño s' erguen relembrando o camiñante a morte ou a desgracia d' algun d' os fillos d' esta terra d' a poesía e d' o amor, d' o sentemento e d' o arte.

Non sentimos o tolo amor que lle temos hastra dempois de que os azares d' a vida nos levan lonxe d' ela. N-o mais pequeno mormuxo, n-o eco mais vago, n-o son mais mainiño, descubrimos cando pra ela volvemos, o amor que nos inspira, a tenrura que move n-as almas, o feitizo qu' esper-ta n os nosos corazóns.

O renxer d' os carros que baixan pol as congostras d' o monte escontra aldea, é d' abondo pra lle facer ós que volven engradar os ollos, e Dios ben sabe cantos gallegos que viñan de terra estrana botáronse a chorar como nenos ó verem

de lonxe o lugar en que s' arrolou o seu berce, y-ô sentir as badaladas, repinicando a gloria ou tocando á morto d' as campás d' a sua eirexa.

Como todol-os grandes amores, o que nós sentimos por Galicia, latexa, vibra e vaise afondando en sacreto: as saudades son as agarimosas compañeiras que n-os deprenden ese amor, as virtuosas maestras que n-os levan pol-a mau por ese camino de rexeneracion y-adianto. Por eso inda que parezamos desleigados, inda que deixemos en aculto a pureza d' as nosas costumes, inla que as nosas tradiciôs s' esquezan, como non s' apagou o fogo d' a nosa fé nin d' o noso amor, á tempadas érguense d' as cinsas d' o abatemento presente as labaredas d' o esprandor e d' as glorias d' o pasado.

A gaita xa cuaseque non soa n-as nosas romaxes, a monteira xa cuaseque non campa n-as nosas cabezas; parês como que temos vergonza de ser o que fomos, de conservar o que herdamos; mais si os estranos non ven ôs gallegos e' o seu traxe e co-a sua verdadeira figuranza, vémol-os nosoutros por fortua inda hoxe tan enxebres, tan feitizados pol-a meigá d' o amor d' a terra como nantronte.

Con espertar o sentemento que dorme n-os espritos, con arremover as formas sociás que nos cobren, con dar unha sinal entr' o concerto d' as costumes modernas, como n-as trulladas onte respondían ôs aturuxos, responden hoxe señoritos e labregos ô sentemento rexional, a ese provincialismo gallego aldraxado pol-os lapidantes d' o sigro.

Proba d' elo foi a festa que o víspera d' o meu santo s' armou en Ourense. Nin eu paso de ser un vello arrangallado sin esperanza de chegar á ser d' os que mandan, sin idea de que veñan os meus, nin pol-o mesmo ninguén terá mentres d' atopar en min amparo, axuda e mercedes. Tampouco son merecente d' un agasallo d' esa casta agora que a nova sabidencia consiste en laudar ôs que poden.

O milagre fíxovolo a meiga d' o amor d' a terrina e fíxovolo de súpito sin frabicar antusiasmo como é hoxe de rúbrica entre os manates, sin ensayárense d' antemau como se acostuma n-as cirimonias, sin lavar a cara ôs gremios nin ás erases como fan os que aduanan n-a política. Fíxose de seu e por eso saíu a festa tan crásica, tan típica, tan ordeada, tan natural, tan leda, tan arrematadamente enxebre.

Os milagreiros—dito sea deixando á salvo calquera noxosa interpretación d' a palabra—fo-

ron vinte bôs amigos que inda teño á Dios gracias pra d' elo gabarm e sentir coasolos d' elo n-a terra.

Alcôntraste ás portas d' a cadea; os lapidantes e zumezugas fanche a contra por lles cantar as d' o barqueiro; os caciques sin corazon e sin concencia qu' espremen ô labrego como si fose unha laranxa, téñenche unha rábecha condanida porque volves pol-os dereitos e fas a causa d' os que viven d' o seu traballo; os aristócratas d' o faramello, fidalgos de chola de chiminea pol-o fume que n-ela teñen, troan contra os teus parrafeos porque n-eles rezusitas e laudas aquelas vellas costumes francas, aquelas parolas amantes, aquela verba de revoltas e retranqueiras d' os nosos proxenitores: xa vas acabadiño, Márcos; alcôntraste e' un pê n-a cova e sinon fixeche a carantoña d' unha asentada, vála facendo á poucos co-as renegueiras que sintes en non veres á Galicia tan feliz como debara; pois por eso mesmo pra que o bô resplandeza y-o malo se funda, pra que reneguen os desleigados e gocen os enxebres anque nin xiquera tês riberetes de santo e non haxa pra que facerhe rogativas nin ofertas, ímosche á ter unha festa como non-a teu san Amaro d' Oira; unha festa como non ll' a faríamos á un ministro; unha festa que deixe sona entr' os ourensans y-entr' os gallegos por *secula seculorum*—dixéronme—e fíxose a festa sin mais anuncios nin retesías, nin preparativos nin arrumallos.

II

Alá pol-as cinco d' a tarde d' o día vintecatro a múseca de Moreiras andivo de riola pol-as ruas d' a vila anunciando que os d' a monteira estaban de festa y-estaban pra músecas, inda que os tran á mal tragner as rendas y-os trabucos, as fanfurríñas y-a política. D' alí á pouco unha nube de trasfegos rapaces choutaba detrás d' os músicos recorrendo as ruas.

Inda non ben soaran as oito bateladas n-o rilôs d' a catedral, xa noite, cando unha tanda de bombas deu comenzo á faliada.

A rua d' Alba escomezouse á encher de xente: si aquel xentío fose d' eleutores, xuneras me non leve si non era mau de que os d' o Goberno fixesen unha arrautada, colléndos á gayola pra levalos escontra as urnias.

As gaitas d' o país deixaron oubir os seus ledos acordes, tocando o golpe, a carballea e muñeiras de total-as castes. A múseca de Moreiras tocaba tamén de xenio e tocaba pol-o xei-

to que toca n-as romaxes mais lembradas, ou n-os enterros d' os anxeliños ou n-as bodas d' os vinculeiros. Tocaba o agarradiño, o *baile ilustrado* d' o alcalde de Cortegada, e tocaba muñeiras, a tocata cobizosa d' os mozos churrusqueiros. ¡E que ben froleaba o cornetin! Si houberse xusticia n-o mundo e si o que é bõ pra us non fose malo pr' outros, o cornetin d' a música de Moreiras debiera hoxe de ser ministro, xa que o que tocou o cornetin n-a música de Banga chegou á ser alcalde d' o Carballiño. Mais como as carreiras non se fan por solfa... nin as posiciõs oficiãs se conquiren por música... O bombo tamén batía de renegueira n-os parches, nin mais nin menos que si fose un periodista d' a Côte imposto n-o manexo d' o istrumento que n-os tempos que voan soa mais grato n-os oubidos d' os mandarís e surte efectos mais comenezudos n-a boca e n-o estómago d' os que o entenden e manexan.

Os foguetes de tres estralos estroaban n-o aire rebolideiros, facendo recender a asmósfera a pólvora e brincar o corazon n-o peito c' os seus estrondos.

O festivo escritor Taboada dixo que suprimindo os foguetes en Galicia suprimiríase o antusiasmo. O dito non ten volta e divolo quen fala por esperencia. A min pol-o menos pásame oubindo os foguetes de tres estralos que se m' alcende a sangue n-as veas, que se m' esparexe o corazon n-o peito e que me lostregan ideas n-o cerebro e que os aturuxos me brincan n-os lábeos e que o corpo non acouba como si tivese azougue, e que os pès furmiguean por facer un punto de muñeira como si me volvese mozo.

¡Venía õ fogueteiro qu' inventou os foguetes de tres estralos! Eles son chamada outros tempos pr' os vellos, estrondo de pracer e barullo pr' os mozos e mozas, aviso d' o ceo que sai d' a terra pr' os rapaces, que os ven n-a mau d' o fogueteiro con legria, que os siguen c' os ollos dende que ruben hastra que can n-o chau, e que por coller unha varilla dán mais carreiras n-os agros que os cabirtos pol-os montes. Os tres estralos son unha caste de castañolas aéreas tocadas por riseiras e fantásticas virxes que levan por manto as brétemas, por corpo o infinito espacio, por ollos as estrelas, por alento as arroubadoras brisas.

¡Quén õ sentir estrondar un foguete de tres estralos non se deten n-o camiño si vay de viaxe, non pousa o sacho si volve d' a cava, non pega un brinco si vay de paseo e non bota á correr como si camiñase pr' o paradiso andando á es-

culca de trulladas? Ademais pr' os gallegos os foguetes de tres estralos teñen a lembranza d' os promeiros amores sendo mozes, porque n-as fuliadas namentres os foguetes estoupaban, cortexaron ás rapazas; ten a lembranza d' as suas bodas pr' o casa lo feliz, porque non hay boda en Galicia en que non estronden os foguetes de tres estralos; teñen a lembranza d' os cobizados dias pr' as mulleres, porque non hay marido que õ volver d' a sega de Castela ou d' o desterro d' a emigracion d' as Amérecas non bote foguetes de tres estralos õ por os pès n-o seu lugar; teñen as venturanzas d' a independenza porque non hay soldado que volva d' o servicio que non festexe a sua libertá con foguetes de tres estralos, ¿e que mais? ¡si hastr' os anxeliños ruben pr' o ceo eiquí en Galicia õ estrondo d' os foguetes de tres estralos!

Pr' a morriña non hay meiciña com' ela: un foguete de tres estralos, sin mais traballo que mercalo por unha cativez e porlle lume c' o pito alceso, escorrenta todal-as coitas e pon á un gallego por amoriñado quo s' alcontre en estado de botar unha bailada en calquera turreiro que se presente. Aquel sch... sch... sch... ¡tras! ¡tras! ¡tras!, foi, é hoxe, e será sempre o *limpa fixa e di esprendor* õ corazon d' os gallegos enxebres.

E n-a miña fuliada botáronse a feixes, por aquilo de que por moita recolleita non é mal ano. ¡Que lles vayan con cativeces õs meus amigos, que non son fillos d' a fame e qu' están pol-a fartura en todol-os tarreos!

C' os tres estralos misturábanse os fogaxes d' os grobos qu' inda que corria vento, e vento afuracanado, rubian pol-o espacio como as bruxas pol-a gramalleira.

Chegou o istante solene; n-o medio e medio d' a rua espetada riba d' un pau, y-agarrada por un home de querquenas que asemellaba andar õs terberetiños, amostrouse unha madama posta com' as señoritas de vila d' o ano vinteseite, con gran mariñaque facendo unha roda maor ainda que aqueles parayaugas que cobren unha parroquia, c' un abanico n-as maos que de se mover faria mais aire que as forxas d' un ferreiro e c' unha capota n-a cabeza con ziramalladas, asomellando unha d' esas cazolas onde se cocen os cacheos.

Restitudo, o fogueteiro mais lembrado n-a vila d' as Burgas n-o tocantes a fogo d' aire, n-o que ninguén lle pon o pê diante, o mesmo que n-o fogo fixo ninguén lle pon õ Xoaquin Perez, predeulle lume á guia, y-escomezou a madama

á dar voltas ó redor. Ó redor sin parar, soltando por veces un estrondo, seguindo a cada estrondo unha carcaxada xeneral, pois non era sinon pra rir o ver n-a rua d' unha vila de perendengues como Ourense queimar unha madama, tal e como si fose ó sair d' unha misa cantada n-unha festa d' aldea.

O lume fôiselle rubindo á madama por baixo d' as faldras como ll' entra as madamas vivas pol-os ollos, e por arremate deu un estrondo que resoou n-a praza Maor, desaparecendo co-él todol-os arrumallos e galas d' aquela figuranza de señorita, queimada en efixie com' a d' os relaxados d' o tempo d' a inquisicion.

Un aturuxo popular saudou a desaparencia d' a madama, que pol-o ben que ardeu, pol-as voltas que daba e pol-o precisos que foron os estrondos dend' os pês hastr' a cabeza, poidera pasar por unha madama matemáteca. D' a obra pódese gabar con xusticia o Restituto, que pra facelas ten maus d' ouro, anque haxa quen pense e quen xure que pra facelas campantes, rêxas, garridas e xeitosas, como se pode ver pol-a mostra, se valla d' outra maneira.

Depois d' a madama seguiron mais tandas de foguetes de tres estralos: non parecía sinon que as pedras d' a rua se volveran mangados de foguetes e que todal-as casas se convertiran en fogueterias.

Cansos de botar foguetes prendéuselle lume á un boiro de monteira c' unha moca n-a mau, e prendéronlle lume pol-o sistema d' a madama. O boiro andaba ó redor, mais pol-a facha parês como que daba á entender que tiña antoxos pol-a mala pasada que lle xogaban d' abantar d' a roda, de porse en terreo seguro y-escomenzar á dar fungueirazos pondo a moca á terbo. Queiras non queiras, como lle pasa á todos dempois de que aguantan a mecha, sofreu as devanadoiras e queimaduras, acabando por írselle a cabeza, e non á paxaros, e por perder a moca diuantes de que armase unha de paus.

«¡Rabeoulle o coiro, rabeoulle!» berrou un fato de mozos. «¡Outro tanto debian facer con to lolos solteiros!» repaxeron unhas solteironas. «¡N-o pelexo d' ese boiro dēberan encontrarse moitos maridos!» añadeu unha casada descontenta d' o seu home. «¡Outro tanto fixo comigo un ministro!» añadeu un cesante. «¡Doime o corazon c' o que fixeron co-ese qu' inda parecía mozo!» dixo extenuada unha solteira. «¡Ave Maria de gracia e que cousas fan co-a figuranza d' os homes!» marmurou unha vella. «¡Non che digo nada pol-

as que un ten que pasar n-o inferno!» adivirtiu unha beata.

Como arremate de festa e pra lle poñer o ramo á fuliada botouse un mangado de foguetes de chuvia d' ouro (que ninguén colleu), de moco de pavo (que naide limpou), d' ensalada de coores (que non s' estreveron á probar), de sospiro d' anxel (que ninguén recolleo), de pomba perdida (que naide buscou), d' estrela de campamento, de dobre rubida con esgallos e de todol-os foguetes de cantas castas locen e toupan n-as fuliadas de Galicia.

A música e gaitas non paraban de tocar, primeiro porque os gaiteiros e músecos d' a nosa terra tocan hastra botar os bofes, e dempois porque o tio Marcos d' a Portela como gallego imposto n-os negocios de trulladas, non s'esquecía *allí cuando* de lles mandar xerras de viño pra que fosen mollando a palleta.

III

Os fillos d' Ourense, veciños d' o tio Marcos que non acostuman á coller o rábano pol-as follas, tal e com' era entenderon a fuliada, e como o bô humor é o derradeiro que perden, andiveron de rexouba, de riola e de trullada n-a aristocrática rua d' Alba, e sin parar mentres n-as atiquetas d' o sigro, sin dárselle nin migalla porque n-ela s' alcontre o Goberno militar, o *Restaurant ingrés* e que alí teñan a sua chouza o presidente d' Audencia, o coronel d' a zona, o xefe de Fomento, o director de Beneficencia e mais filalgos de perendengues e campañas, diante por diante d' as repoludas e churrusqueiras señoritas que s' alcontraban n-os balcôs, voltos aquela noite en ramalliños de cheirosas e garridas froles, puxéronse us á cear e non de groma, pois prantaron n-o chao lacôs e cacheira de porco, unha xerra de viño coberta (con perdon) de vergas, un pantrigo com' a roda d' un carro y-un farol feito d' un prego de papel d' ichavo.

A figuranza d' a cea foi ó natural; comeron co-a apetencia d' us cesantes e beberon como si tivesen a sede canina: collidos pol-o brazo andaban de ruada entoando alalalas, outros atruxaban como si s' alcontrasen n-unha carballeira, e non faltou quen cantase *ribzeiranas*, quen sostuvese un desafío, quen pidise que a múseca fose pr' o turreiro, quen beilase ó redor d' unha xerra facendo puntos sin tumbala, quen armase unha de paus fluxidamente, e por tempadas, e como dando vida, animacion e movemento á este cadro d' aldea, como respondendo á este l' do baru-

llo, como interpretando a intencion d' a fuliada, os vivas á Galicia, á terriña, ó TIO MARCOS, ás tradiçõs gallegas, á nosa fala, resoaban n-os aires, sendo contestados por un coro d' aturuxos e berros, que, com' o ruxir d' as olas d' o mar, espaxíase pol-os ámpitos en ondiñas de pracer e contentamento.

Como asociándose á festa, como dicindo «¡alí están os meus!», un colexial dende unha d' as ventanas d' o Seminario amostraba o seu xábilo botando papèis alcesos, cicais por non ter á mau foguetes de tres estralos, que por mais que lucían d' algo lonxe eran recibidos con aprausos e aturuxos.

IV

'As doce d' a noite acabouse a festa d' afora y-empezouse a de portas adrento. ¡Qué labrego por acabadiño que se vise non agasallara ós seus compañeiros de monteira en agradecemento d' un agasallo d' aquela caste? Así se vise un n-o caso de vendel-o xato, os marraus, a facenda toda, con non quedar por portas—que por outras cousas de menos compracencia deixan outros—tiña un que s' amosstrar rumboso y-agasalleiro. E que toupè si algo me queda n-o corpo: n-a miña vida empreguei mellor os cartiños. ¡Ogallá que tivese os pesos á ferrados pra derretelos!

A mesa alcontrábase posta ó estilo d' a terriña, tenedores e culleres eran de buxo; as copas deixáronse pol-as xerras, un pantrigo como a roda d' un carro campaba n-a mesa, e n-un curruncho co-a villa disposta pra ser ben manexada erguíase un pipote de viño coberto de follatos. Eramos vinteseite com'os d' a porta santa e todos fillos amantes de Galicia, e d' os enxebres, inda que non tran monteira, porque non s' estila. Eramos de total-as castes en política porque arrenegamos d' ela como d' o demo sempre que d' as cousas d' a nosa terra se fala, éramos un fato de xente idólatra pol-as costumes e pol-as tradiçõs gallegas.

O servicio, a cargo d' o *Restaurant Ingrés*, foi merecente d' os laudes de cantos alí estábamos porque non deixou que cobizar. O lacon con repolo estaba limpo e cocidiño como unha pela de manteiga; os cabirtos asados con ensalada dinos de ser presentados n-unha mesa de calón-drigos; os chourizos con cachelos sabían que pelaban; as fontes con arroz con leite apetitosas e doces com' a mel e presentadas con artísticos dibuxos d' anises, porque agora inda os mais gallegos acostuman á comer tanto c' os ollos como co-a boca.

Amostrouse de pois vica, non d' a que se fai n-a lareira baixo d' o tixolo, sinon d' unha bica feita pol-a nova que ben poidera pasar por turrón gallego; vica de fariña de millo, leite, azúcar, hovos e manteiga.

As cabezas alcontrábanse quentes; non é o *champagne* viño d' a terriña, mais pra que non esmorecese o antusiasmo bebeuse champagne por xerras.

Namentres se recitaban poesias d' os nosos primeiros vates gallegos, namentres se brindaba por aquilo que hay de mais sagrado e querido n-a nosa terra, namentres os nosos corazõs late-xaban d' alegría, as gaitas, a música de Moreiras, as parrandas de guitarras e frautas que foron chegando tocaban n-a eira alboradas e muñeiras formando un feitizador conxunto, un concerto d' armunias estranas, algo así com' os murmuxos d' os aires e d' as augas n-as ribeiras e n-os montes d' as nosas aldeas.

A música de Moreiras tocou unha alborada asemellando ós paxariños que cantan n-os álbores que daba xenio. Unha treboda d' aprausos caiu por riba d' aqueles que comparten a vida entre o traballo y-o arte, que pol-o dia precuran as terras c' o sacho n-a mau e pol a noite feitizan as aldeas c' os acordes d' a música.

Un improvisado orfeon cantou tamen outra alborada y-un alalala que foron tamen apraudidos con estrépito. Os d' os violís e guitarras, pra non saírense d' o carauter d' a festa, imitaron ó vivo as zanfonas que tocan n-as romaxes de Galicia. A cada sonata resoaban cen vivas e cen aturuxos; mais non por eso entre tantas legrias e praceres deixaron de ter un recordo d' amor, de cariño e simpatía cantos loitaron e loitan pol-o adianto, esprandor e gloria d' a vella Suevia. Nin unha disputa, nin unha rifa, nin un dito, nada que fose noxoso, nada que trascendese a cativez ou desleigamento veu a trubar os praceres d' a festa, d' a que gardaremos sempre n-a memoria os mais adourados recordos.

Ogallá que Dios lles pague ós meus compañeiros de monteira o ben que aquela noite me fixeron, pois Dios ben sabe que se m' engradaron os ollos, que sintin que o peito m' era pouco pra conter o corazón que se m' espaxiaba, e que o cerebro era cativo pr' agarimar as ideas que n-aquela se me viñan as mentres, porque o que vos falo d' a festa non pasa de ser unha pintura; a realidá d' ela sintese moito pol-os seus efectos n-o espírito pra que pódean espresala os carauteres escritos.

V

O día de san Márcos pol-a mañanciña cedo os gaiteros recorreron as ruas d' a vila tocando a alborada, e segun contas, algú d' os meus compañeiros de monteira que acabaran de prender n' o sono, espertaron de prêsa coidando (o que é espertar d' un sono) que aquel toque representaba o festexo con que todos saudábamos os primeiros fogaxes d' o sol d' a cobizada rexeneracion gallega.

CARTA DE MARIPEPA D' O CASAR

'O TIO MARCOS D' A PORTELA.

¡Inda vives, gran laberco!
Cando creín que xa estabas dando de comer ós vérmes panza arriba n-a tua campá, sei agora por un pródico que nantronte lendo estaba, deitado n-un preguizeiro, o noso abade á sua ama, qu' ind' andas por esos eidos facendo falcatruadas, e que hay pouco que tiveche n-a tua chouza gran fuliada.

Vállate o demo, meu Marcos, que xa se fan n-a tua gala com' á san Amaro d' Oira romaxes e lambiscadas.

¿E todo por que? ¿Quén sabe si n-os pronósticos andas entre san Xuan Degollado e santa Rita de Cásia!

¿Ou fixéronte ministro, ou obispo de Trasalva, ou alcalde ou coronel, ou centellas que te partan?

Ou volveuse a xente tola ou non sei porqu' á un Xan Láminas como fuche tod' a vida o traen agora en andias.

Mais eu que te quero ben aunque ti ben mal me pagas, fólgame d' os teus adiantos eal si d' os meus se tratara.

Qu' anque de min non t' acordas gárdoche ley n-a miñ' alma, e no me esquezo de aquí boiro de cara lavada, que n-os tempos en qu' eu era costureiriña en Viana, andábame sempre ás veiras tan preto d' a muradana, que por andarme tan preto vinme en aperturas tantas. ¡Xa estabas bó peixe estonces, Marquiños d' a miña y-alma!

Mais non-os lembremos d' eso qu' aquela miña disgracia non tivo, gracias á Dios cousa que chorar me faga, pois qu' ós quince días xustos caseime c' un alparda que tragou por cousa sua as tuas falcatruadas.

Sabe pois qu' a Maripepa olvidando as artimañas que de mozo pra facerme aquela andrómena usabas, hoxe qu' a felicidade entrouse n-a tua casa, e qu' un señor estás feito segun dicen—fora a yalma—atrás non quere quedarse d' os festexos que che fagan, e mentras outros celebran teu santo con bombo e gaita, e larpadelas, e grobos, e foguetes, e madamas, a tua amiga Maripepa o seu curazon che manda e mil felicitaciós n-os ringuilós d' esta carta.

MARIPEPA D' O CASAR.

N-o día d' o meu santo tiven os regalos que vandes a saber:

Fuliada con foguetes á bau, grobos, madamas, cubos, múseca e gaitas, por dazaoito compañeiros de monteira.

A iluminacion non poido lucir pol-o vento: ou por aches ou por erres os labregos sempre quedamos as escuras.

Unha ola de leite mazado e duas dúceas de hovos n-un pano y-un feixe de foguetes de lamparilla, regalo d' un laberco d' os d' o cabalo branco que se nomea Ramos.

Un chourizo cocido envolto n-unha folla de berza, regalo d' o Mauro d' o Pereiro.

Unha felicitacion en papel d' estraza, de catro polas d' a rua d' Alba.

Unha bica feita de fariña de millo, leite, azucre, hovos e manteiga, regalo d' as mesmas.

Unha madama y-un boiro de fogo, regalo d' o maestro piroténico Restituto Bóbeda.

Seis botellas de Champagne, regalo d' o xefe d' os liberás monárquicos d' a provincia d' Ourense.

Un gueipo de bugallos, regalo de todol-os cesantes d' a provincia.

Unha broa de trinta libras, feitura d' unha roda de carro, regalo d' o forneiro d' a rua d' o Vilar.

Esta broa comérona os probes, e fago esta aclaracion pra que non me saya mañá o forneiro dicíndome que lle comín a broa.

Unha agulla enebrada pra coser non sei que cousa, regalo d' unha costureira.

Unha botella d' augardente regalo d' un vinculeiro de Seixalvo.

Un anaco d' unto pra untar o carro pol-a vella pois pol-a nova estílase untalo d' outra maneira, regalo d' un médeco d' a vila.

Unha dúcea d' andixuelas n-unha redoma pequena, regalo d' un conservador que non tendo mais destinos que dar, cicais por eso me mandou os pretendentes que tiña de sobra.

Un pequerrecho que se chama Pedriño Garcia Ramos, asistiu de calzon de rizo, polainas, chaqueta de pano e monteira á larpadela d' a festa d' O Tio Marcos.

O xuneras d' o rapaz, que ten seis anos, ten mais humor que o punteiro d' unha gaita, xanta co-a apetencia de seis maestros d' escola, fala mais que seis costureiras, empina mais que seis cavadores con sede, e pórtase n-o tocantes á illa turrando como seis vinculeiros folgados.

Si ós seis anos esto fai, cando teña dazasete ha ser o que nos decimos un mocíño d' os enxebres; será pr' as nenas solteiras un diaño con perendengues, un trouleador n-as romaxes, n-as bodegas unha peste e n-as mesas onde xante gastrónomo impenitente, y-ha ter mais forza n-os nervos, pol-o ben que come e bebe, que forza teñen n-os ollos as rapazas mais alegres.

A *Gaceta de Galicia*, asociándose com' os demais periódicos d' a terraña ó agasallo que me fixeron os meus compañeiros de monteira, dí que me mandou unha dúcea de caixas de mistos d' estralo, pra que siga alumeando certos puntos escuros e non lle dea parada á moca.

O encargo farase, compañeiríño, pero... non chegaron os mistos.

TELEGRAMAS.

Chantada, 24.—Non me deixaron mandarlle

pol-o aramio unha moca, por si cicais se bulraban de vosté eses lampantis d' a vila. Moito ollo, tio Marcos.—Pedro Antrelas.

Porriño, 24.—Gárdem: un anaco d' vica pra parenta que está convalescente d' unha sômanita que ll' arrimeí por mor d' unha veciña a quen ll' emprestaba pol-as noites o seu prédico.—Xoaquin d' Outeiro.

Taboadela, 24.—¡Ogallá estoupen! Fai tres días que non probó o caldo d' unto, por falta d' unto e de caldo.—Anton Espido.

Esgos, 24.—Moita saudíña. Non sei si chegaría a tempo a pinguiña d' leite que lle mandei pra festa. Gárdem: un cabirto pra lembranza.—Ramon d' o Canto.

Cerdedo, 24.—Tal día com' hoxe morreum: o porco mais adiantado d' a familia. Tal día como hoxe, sempre estarei triste, pero así e todo saudó ó tio Marcos.—Martin Cuñas.

Pontevedra, 24.—Gasto á maores unha peseta e piques en darlle os días, porque tzoño un alma muy nobre e muy gallega, non galicianra. Remito vinte centos de sardiñas cabezudas com' a mostra.—Roque Silva.

Lugo, 24.—Anque anda por eiquí un rayo d' un becho que bota de perda os mellores nabos, mándolle unha dúcea de confianza pra vosté e pr' os amigos.—Xan Teixeira.

Redondela, 24.—Mándolle tren hoxe dous barriles cheos monxas que saben que rabean. Empañada chocos irá pr' outro ano.—Gregorio Xun-cras.

Monforte, 24.—Como tocayo, fólgame. Cando se abra o tren, penso de min ir á vel-o anque ssa á cabalo d' a máquina ou d' o maquinista.—Marcos de Carroña.

Cudeiro, 24.—Hastr' aquí chega o cheiro d' os comestibres que se porpiran pr' a larpadela d' hoxe. ¡E que ben cheira, recontral!—Alberte Fun-gas.

Santiago, 24.—Xente morrendo tifoidea, sa-nou leutura TIO MARCOS misturada viño vello d' o Ribeiro. Mándeme un hosó de ximón pra ir roen-do, pois eiquí non podemos roer os que nos dan d' abondo.—Lucas Axeito.

Fólgame que agarde fíncho pro ano que ven tio Marcos, pois ei lle mandar un porco de regalo.

Vaya facendo ó cortello
Pedro Esgallos.

IMPRESA D' O ECO D' OURENSE,

Alba 15, baixo.

O TIO MARCOS D' A PORTELA

PARRAFEOS GALLEGOS

Sai á luz en Ourense todol-os domingos en oito páxinas en fóllo, contendo artigos de costumes, poesias, efemérides, cantares e contos d' o país gallego.

SUSCRICION

Seis réas cada tres meses.

ADIMINISTRACION

Alba, 15, Ourense.

O pago d' as suscriçions é por adiantado.—Os números soltos véndense á dez centimos de peseta.—Os pagos faranse en letras d' o xiro.

ALMACEN DE ULTRAMARINOS

DE

D. RAMON QUESADA,

PRAZA MAOR=OURENSE

Gran surtido de bacalao d' Escocia e de Noruega, esca-beches en latas e barriles, ostras, lamprea, salmon, roda-ballo, besugo, congrio, sardiñas, e pra que nada falte tamen vos hay bacalao a vizcaina, bacalao a catalana e pulpo.

Latas de pementos, mixilôs, guisantes e froitas en conserva.

Queixos de hola e de total-as castes e salchichôs de Vich.

Precios económicos en competencia c' os conecidos.